

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи
Володимир ХОДОРОВСЬКИЙ

_____ 2023 р.

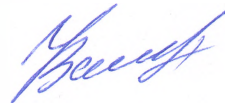
**ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з навчальної дисципліни**

МЕНЕДЖМЕНТ І ЛІДЕРСТВО В МЕДСЕСТРИНСТВІ

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	223 Медсестринство
Освітній ступінь	бакалавр
Курс навчання	I
Форма навчання	денна, дистанційна
Кафедра	соціальної медицини та організації охорони здоров'я

Схвалено на методичній нараді кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я «21» серпня 2023 року (протокол №1).

Завідувач кафедри

Ігор НАВЧУК

Схвалено предметною методичною комісією з дисциплін гігієнічного профілю «31» серпня 2023 року (протокол №1).

Голова предметної методичної комісії

Святослав ДЕЙНЕКА

Чернівці 2023

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Соціальної медицини та організації охорони здоров'я
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	1. Навчук Ігор Васильович – зав.кафедри, к.мед.н., доцент, navchuk.igor@bsmu.edu.ua 2. Бідучак Анжела Степанівна – к.мед.н., доцент, biduchak.anzhela@bsmu.edu.ua 3. Власик Любов Йосипівна – к.мед.н., доцент, vlasyk.lyubov@bsmu.edu.ua 4. Чорненко Жанетта Анатоліївна – к.мед.н., доцент, chornenka.zhanetta@bsmu.edu.ua 5. Ясинська Ельвіра Цезарівна – к.мед.н., доцент, yasynska.elvira@bsmu.edu.ua 6. Доманчук Тетяна Ілівна – к.мед.н., асистент, domanchuk.tetyana@bsmu.edu.ua 7. Марараш Галина Григорівна – к.мед.н., асистент, galya.mararash@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/sotsialnoyi-meditsini-ta-ooz/
Веб-сайт кафедри	http://ozo.bsmu.edu.ua/
E-mail	ozo@bsmu.edu.ua
Адреса	вул. Аксеніна, 5
Контактний телефон	

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів	3,0
Загальна кількість годин	90
Лекції	18
Практичні заняття	28
Самостійна робота	44
Вид заключного контролю	Підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Навчальна дисципліна «Менеджмент та лідерство в медсестринстві» передбачає:

- засвоєння загальних основ менеджменту в медсестринстві;
- засвоєння ключових проблем менеджменту;
- ознайомлення з роллю менеджера в діяльності організації (системи);
- ознайомлення з структурою та функціями управління;
- з'ясування основ управління персоналом лікувально-профілактичного закладу;

аналіз інформаційного забезпечення діяльності лікувально-профілактичного закладу;

- особливості, технології урегулювання, управління, розв'язання та профілактики конфліктів в медичних установах.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Перелік нормативних документів:

Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizaciyu-osvitnogo-procesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);

- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-oczinuyvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);

- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);

- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyaciyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);

- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);

- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);

- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);

- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);

- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;

- списування під час контролю знань заборонені;

- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;

- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролю) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
Ґрунтується на вивченні студентами навчальних дисциплін: історії медицини, соціології та медичної соціології, гігієни та екології, інформатики, етики, основ економічних теорій	Громадське здоров'я Доказова медицина Терапія

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є

Вивчення предмету «Менеджмент та лідерство в медицині» студентами вищих навчальних закладів має велике значення для формування управлінського мислення у медичних працівників (помічників лікарів) в різних ланках галузі (поліклініці, амбулаторії, стаціонарі, в окремих кабінетах, в лабораторії, оздоровчих закладах, тощо).

Метою викладання навчальної дисципліни є: сформувати сучасне управлінське мислення, сформувати у студентів знання, які допоможуть їм орієнтуватися в інформаційних потоках, дадуть вміння підготовки та виконання управлінських рішень, знання технології процесу управління, його документального забезпечення, знання психології управління, ділових стосунків, вміння організації управлінської праці, тощо і є метою даного курсу.

6.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- підготовка майбутніх помічників лікарів з питань управління в галузі охорони здоров'я.
- закласти теоретичну основу науки менеджменту та лідерства в медсестринстві: термінологія, закони, методи, принципи взаємозв'язків, аналіз діяльності суб'єктів господарювання системи охорони здоров'я;

- сформувати практичні навички використання управлінських методів та методик під час планування, організації та оцінки діяльності закладів охорони здоров'я в умовах державного та приватного господарювання.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА.

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері медсестринства, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні:

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК08. Навички застосовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК09. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК11. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

Фахові компетентності (ФК)

ФК01. Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній медсестринській практиці.

ФК08. Здатність проводити комунікативне консультування, профілактичну діяльність медичної сестри, спрямовану на збереження і зміцнення здоров'я, попередження найбільш поширених неінфекційних захворювань із урахуванням регіональних особливостей та інформування та навчання пацієнта та членів його родини методам профілактики.

ФК16. Здатність організовувати та управляти медсестринським структурним підрозділом (лідерство та менеджмент).

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- свої права і обов'язки як члена суспільства;
- моральні, культурні, наукові цінності;
- досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку суспільства;
- пізнавальну діяльність людини, спрямовану на розкриття загальних, істотних зв'язків і відношень речей;
- організацію роботи ЗОЗ за принципом сімейної медицини;
- основні принципи диспансеризації, реабілітації пацієнтів та профілактики найпоширеніших у практиці сімейної медицини;
- мати досконалі знання державної мови;
- сучасні інформаційні технології;
- технології обробки текстової та графічної інформації;
- медичні інформаційні системи;
- особисті функціональні обов'язки підлеглого медичного персоналу;
- психологію та принципи управління кадрами;
- конфліктологію та шляхи вирішення конфліктних ситуацій;
- оптимальну моделі керівництва структурним підрозділом;
- структуру управління в системі охорони здоров'я;
- управлінську роль керівника при прийнятті рішення;
- психологічні закономірності трудового процесу;
- тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки;
- актуальні проблеми розвитку психологічної науки;
- природу і сутність психіки, генетичні джерела психології і поведінки людини;
- розвиток і формування особистості, як суб'єкта діяльності;
- емоційно-вольові процеси;
- комунікації;
- сучасні уявлення про основи психології, що сприяють забезпеченню комфортного психологічного мікроклімату в колективах структурних підрозділів медичного або навчального закладів, наукової установи;
- функції та форми міжособистісного спілкування;
- вплив професії на формування складу мислення та стиль спілкування;
- психологію спілкування з пацієнтами різного профілю;
- психологічні, етичні, соціальні та релігійні аспекти паліативної медицини;
- організацію роботи ЗОЗ за принципом сімейної медицини;
- основні принципи диспансеризації, реабілітації пацієнтів та профілактики найпоширеніших у практиці сімейної медицини;
- на достатньому рівні міждисциплінарну модель командної діяльності;
- роль медичної сестри-лідера в діяльності установи охорони здоров'я;
- структуру управління в охороні здоров'я;
- загальні основи менеджменту;
- роль управління кадрами;
- засади менеджменту в Україні;
- роль управління в охороні здоров'я України;
- управлінську роль керівника;
- вимоги до управлінських рішень;
- науково-практичні підходи до підбору та розміщення кадрів;

- психологічні мотиви, що сприяють виникненню конфліктів;
- особливості поведінки неформальних лідерів та управління конфліктною ситуацією.

Вміти:

- усвідомлювати цінності демократичного суспільства;
- аналізувати необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі суспільства, техніки і технологій;
- використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку;
- дотримуватись здорового способу життя та активно застосовувати різні види та форми рухової активності;
- аналізувати і синтезувати утворені поняття, шляхом суджень, міркувань, умовиводів;
- пізнавати нові зв'язки й відношення об'єктів, розширяти і поглиблювати свої знання про них;
- використовувати стандарти та нормативні документи у професійній діяльності при організації роботи центрів ПМСД, амбулаторій, відділень загальної практики сімейної медицини та надання медичної допомоги в домашніх умовах;
- проводити профілактичну та протиепідемічну роботу на дільниці;
- пропагувати медичні та санітарно-гігієнічні знання серед населення дільниці;
- брати активну участь у проведенні диспансеризації та реабілітаційних заходів при найпоширеніших захворюваннях;
- вести передбачену МОЗ України медичну документацію;
- вміти застосовувати знання державної мови, як усно так і письмово;
- використовувати програмні засоби при роботі в комп'ютерних мережах, створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси;
- працювати в закритих та відкритих інформаційних системах;
- використовувати отриману інформацію та результати її аналітичної обробки для набуття фахових знань та навичок з певних складових професійної діяльності;
- застосовувати новітні інформаційні технології в професійній діяльності;
- працювати з операційними системами і сервісними програмами; працювати з папками (каталогами) і файлами у Windows;
- набирати, зберігати, редагувати текстову інформацію у Microsoft Word;
- вміти делегувати свої повноваження;
- чітко формулювати поставлені завдання та контролювати їх виконання;
- розв'язувати проблеми, пов'язані з прийняттям управлінських рішень, забезпечувати їх виконання;
- володіти культурою міжособистісного спілкування;
- проводити розгляд і розв'язання конфліктних управлінських ситуацій та удосконалювати вміння у професійному середовищі;
- створювати сприятливий психологічний мікроклімат в колективі;

- навчати осіб, які здобувають вищу освіту, виявляти та вирішувати проблеми у виробничих колективах;
- приймати ефективні управлінські рішення;
- раціонально використовувати виробничий потенціал;
- надавати психологічну допомогу співробітникам, пацієнтам в залежності від ситуації;
- обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи;
- проводити психологічні дослідження особистості співробітників та пацієнтів;
- оцінювати психоемоційний стан співробітників, пацієнтів під час спілкування та надавати психологічну допомогу (в межах компетенції) з метою усунення нервово-емоційного напруження;
- здійснювати психопрофілактичну та психогігієнічну роботу;
- підтримувати психологічний мікроклімат в колективі;
- забезпечити творчу атмосферу та досягнення якісних результатів праці;
- аналізувати роль і вплив психічних властивостей людини на її діяльність і поведінку;
- давати психологічну характеристику особистості;
- застосовувати професійні стандарти надання медичної допомоги в повсякденній практиці. Вміти дотримуватись вимог медичного та правового законодавства в роботі медичної сестри;
- планувати і здійснювати догляд за пацієнтами, використовуючи стандарти та протоколи медсестринської діяльності;
- реалізовувати побутові, соціальні та релігійні потреби пацієнтів;
- навчати доглядальників особливостям догляду за тяжкохворими та агонуючими пацієнтами;
- використовувати стандарти та нормативні документи у професійній діяльності при організації роботи центрів ПМСД, амбулаторій, відділень загальної практики сімейної медицини та надання медичної допомоги в домашніх умовах;
- проводити профілактичну та протиепідемічну роботу на дільниці;
- пропагувати медичні та санітарно-гігієнічні знання серед населення дільниці;
- брати активну участь у проведенні диспансеризації та реабілітаційних заходів при найпоширеніших захворюваннях;
- вести передбачену МОЗ України медичну документацію;
- займатись медсестринським адмініструванням;
- приймати управлінські рішення, забезпечувати їх виконання на основі застосування моделей медсестринського керівництва;
- забезпечувати виконання наказів та постанов з питань охорони здоров'я; освоїти функціональні обов'язки керівника медсестринських служб;
- знати порядок проведення ліцензування та акредитації лікувально-профілактичних закладів, лабораторій різного профілю;
- підбирати кадри, проводити аналіз якісного складу кадрів та оцінку їх діяльності;
- вести медичну обліково-звітну документацію зі своєї ділянки роботи; працювати у команд.

8.1. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 4. Здійснювати контроль за роботою молодшого медичного персоналу та станом інвентарю (проводити навчання молодшого медперсоналу з питань виконання функціональних обов'язків та охорони праці; контролювати дотримання правил техніки безпеки молодшим медичним персоналом; контролювати роботу молодшого медичного персоналу; контролювати виконання правил внутрішнього розпорядку персоналом та пацієнтами; контролювати дотримання заходів санітарно-гігієнічного режиму в палатах та медичних кабінетах; здійснювати контроль за ресурсом медичного інвентарю).

ПРН 5. Здійснювати медсестринське адміністрування.

У закладі охорони здоров'я вміти приймати управлінські рішення, забезпечувати їх виконання на основі застосування моделей медсестринського керівництва; забезпечувати виконання чинних регламентувальних документів з питань охорони здоров'я; освоїти функціональні обов'язки керівника медсестринських служб; знати порядок проведення ліцензування та акредитації лікувально-профілактичних закладів, лабораторій різного профілю, тощо.

ПРН 6. Забезпечувати здоровий мікроклімат в колективі.

ПРН 18. Організовувати та проводити навчання пацієнтів та членів їхніх родин із питань профілактики найбільш поширених неінфекційних захворювань.

ПРН 19. Проводити медико-гігієнічну пропаганду, комунікативне консультування сім'ї.

ПРН 20. Належно вести відповідну медичну документацію.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис кожного модуля дисципліни:

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин 3,0 кредитів ЄКТС. Дисципліна складається з 1 модуля, вивчається на 1-му курсі.

Структура навчальної дисципліни	Кількість годин/, з них			СРС	Рік навчання
	Всього годин / кредитів	Аудиторних			
		Лекцій	Практичні		
Модуль І	90/3,0	18	28	44	1

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я.

Тема 1. Загальні основи менеджменту. Менеджмент – як наука та предмет викладання. Поняття «менеджмент» та «менеджер».

Загальні основи менеджменту. Менеджмент – як наука та предмет викладання. Поняття «менеджмент» та «менеджер». Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Сутність категорії «менеджмент». Історія розвитку менеджменту. Класичні та неокласичні теорії менеджменту. Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні. Застосування «теорії систем» в управлінні. Основні властивості управлінських систем. Відмінності поняття «система охорони здоров'я», «організація охорони здоров'я». Особливості системи охорони здоров'я.

Тема 2. Роль менеджменту та менеджерів в організації охорони здоров'я. Історія розвитку менеджменту.

Роль менеджменту та менеджерів в організації охорони здоров'я. Історія розвитку менеджменту. Застосування «теорії систем» в управлінні. Основні властивості управлінських систем. Відмінності поняття «система охорони здоров'я», «організація охорони здоров'я». Особливості системи охорони здоров'я. Історія розвитку менеджменту: Фойолі – батько менеджменту. Соціологія та психологія в розвитку мотиваційного аспекту менеджменту. Вплив кібернетики на розвиток менеджменту. Причини розвитку менеджменту в Україні.

Тема 3. Менеджмент та управління в охороні здоров'я. Менеджмент як складова управління охороною здоров'я.

Особливості процесу управління в системі охорони здоров'я на галузевому, місцевому та організаційному рівнях в сучасних умовах. Чинники, що впливають на ефективність управління охороною здоров'я. Управлінське рішення: визначення, етапи реалізації, переваги та недоліки різних методів його прийняття. Методика розробки та прийняття управлінських рішень щодо організації роботи лікувально-профілактичних і санітарно-профілактичних закладів. Особливості реалізації управлінських рішень з урахування соціально-психологічних прошарків колективу. Сутність різних управлінських актів в системі охорони здоров'я. Роль керівника в забезпеченні ефективності діяльності закладів охорони здоров'я.

Тема 4. Етичні принципи управлінської діяльності.

Мистецтво спілкування в медсестринстві. Навчання в сестринській справі. Сестринська педагогіка. Спілкування як ефективний спосіб допомоги людям в адаптації до змін в житті у зв'язку з захворюванням. Самоконтроль медичної сестри при безсловесному спілкуванні (вираз обличчя, міміка, жести). Функції медичної сестри як викладача з питань, що стосуються стану здоров'я. Способи навчання: формальні і неформальні, індивідуальні і колективні. Сутність відповідальності та етики у менеджменті. Особливості етичної поведінки організацій. Фактори, що впливають на етичність прийняття рішень. Сутність і стратегічні цілі корпоративної соціальної відповідальності. Заходи щодо забезпечення етичної поведінки.

Тема 5. Організація як об'єкт менеджменту. Організації в суспільстві.

Характеристика та структура процесу організації. Види організацій. Організації в суспільстві. Характеристика та структура процесу організації. Види організацій. Формальні і неформальні організації. Роль менеджера в діяльності організації. Види організацій за ступенем власності, види організацій за формою оплати праці. Інформація в діяльності організацій. Види інформації. Шляхи поступлення інформації. Основні джерела отримання інформації. Зміст роботи менеджера з інформацією. Інформаційно-інтегровані системи. Єдина інформаційна база для управління діяльністю лікувально-профілактичних закладів. Пакети документів, що використовуються при створенні єдиної інформаційної бази в лікувально-профілактичних закладах.

Тема 6. Ефективність медичної діяльності

Ефективність медичної допомоги – це характеристика, що відображає ступінь досягнення конкретних результатів при певних матеріальних, тимчасових і трудових витратах. Основними її критеріями служить зниження захворюваності, інвалідності, передчасної смертності та ін. Розрахунок показників ефективності охорони здоров'я. Ефективність медичної діяльності. Модель кінцевих результатів (МКР) діяльності лікувально-профілактичного закладу. Визначення показників результативності, показників дефектів, нормативних значень показників. Напрями підвищення ефективності медичної діяльності. Ефективність менеджменту: економічні й соціальні аспекти. Критерії та показники оцінки. Співвідношення результатів діяльності та витрат. Система показників. Загальний процес управління ефективністю. Ефективність менеджменту організації, критерії та методи її оцінювання. Критерії оцінки результативності медичної допомоги. Ефективність використання ліжкового фонду. Кількісні показники ефективності системи менеджменту організації. Якісні показники ефективності системи менеджменту організації. Економічна ефективність. Соціальна ефективність.

Тема 7. Функції менеджменту в діяльності менеджера. Функція менеджменту планування.

Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Особливості формування функцій менеджменту. Класифікація і характеристика функцій менеджменту. Загальні (основні), конкретні (спеціальні) функції менеджменту. Динамічний взаємозв'язок конкретний і загальних функцій. Механізм реалізації конкретних функцій менеджменту на засадах використання загальних. Сутність та класифікація методів менеджменту. Методи менеджменту як сукупність способів впливу керуючої системи управління на керовану. Методи менеджменту як результат виконання функцій менеджменту. Економічні методи менеджменту. Адміністративні методи менеджменту. Соціально-психологічні. Методи менеджменту. Механізм взаємодії методів, принципів та функцій менеджменту.

Тема 8. Принципи та методи планування діяльності середнього медичного працівника в ЛПЗ.

Планування — вид управлінської діяльності (трудових процесів), що визначає перспективу і майбутній стан організації. Види планування.

Оперативне планування. Планування поточне. Визначення цілей планування. Інтеграція планової діяльності. Принцип безперервності. Принцип гнучкості.

Тема 9. Теорія систем. Застосування системної методології в управлінні охороною здоров'я.

Системний підхід та системний аналіз в управлінні. Види систем в охороні здоров'я. Ситуаційна та інтегрована (сукупна, інтегрована, класична, ситуаційна і наукова) теорії менеджменту.

Тема 10. Структура управління в охороні здоров'я. Характеристика «процесу управління». Групи управлінських операцій. Технологіко-функціональні фази процесу управління.

Структура управління в охороні здоров'я. Управлінський цикл. Типи структур управління лінійний, лінійно-штабний, функціональний, матричний. Характеристика «процесу управління». Групи управлінських операцій. Технологіко-функціональні фази процесу управління. Технологія роботи над управлінськими рішеннями при оперативному та поточному управлінні. Управлінська операція та управлінська процедура. Запуск управлінських рішень. ситуаційне управління. Стратегія і тактика ситуаційного

управління. Управлінські ситуації. Службово-посадові групи апарату управління. Методи та методика прогнозування ситуацій в управлінні. Нестандартні ситуації. Концептуальна модель системи управління. Типи структур управління в охороні здоров'я.

Тема 11. Організація управлінської праці. Особливості управлінської праці. Нормування управлінської праці.

Особливості управлінської праці, її складові. Принципи й напрями наукової організації управлінської праці. Час як ресурс. Планування особистої праці, організація робочого місця менеджера. Робота з текстовими матеріалами. Організація та проведення нарад і зборів. Ділові зустрічі, переговори. Управління потоком відвідувачів. Раціоналізація телефонних контактів. Основи взаємодії керівника і секретаря. Використання технічних засобів управління. Документи, їх функції та різновиди, система документації. Види потоків документів. Порядок проходження й виконання документів.

Тема 12. Технологія і техніка безпеки праці.

Охорона здоров'я працівників та їх гарантії. Техніка безпеки працівників. Інструктаж з техніки безпеки. Технічні і ергономічні вимоги до організації робочого місця. Охорона праці в Україні; проблеми, досвід і перспективи. Міжнародне законодавство про охорону праці. Інструктажі: вступний, первинний, вторинний, позаплановий, цільовий.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ІНФОРМАЦІЯ В МЕНЕДЖМЕНТІ

Тема 1. Інформаційне забезпечення управління. Основні джерела інформації для управління охороною здоров'я: первинно-облікова медична документація; обліково-статистична медична документація; звітна медична документація. Види інформації.

Основні джерела інформації для управління охороною здоров'я: первинно-облікова медична документація; обліково-статистична медична документація; звітна медична документація. Види інформації. Шляхи поступлення інформації. Основні джерела отримання інформації. Зміст роботи менеджера з інформацією. Інформаційно-інтегровані системи. Єдина інформаційна база для управління діяльністю лікувально-профілактичних закладів. Носії інформації. Класифікація інформації.

У лікувально-профілактичних закладах будь-якої форми власності і підпорядкування з 01.07.2012 застосовують форми первинної облікової документації, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування» від 14.02.2012 № 110 (далі — Наказ № 110). Ведення медичної первинної облікової документації: нормативна база. Форми медичних документів.

Основні недоліки інформаційного забезпечення.

Тема 2. Складання службових документів: інструкції по користуванню апаратурою.

Інструкція з документування управлінської діяльності відповідно до Закону України „Про електронні документи та електронний документообіг» Бланк електронного документа, візуалізація ,електронний цифровий підпис. Документування управлінської інформації в електронній формі і організація роботи з електронними документами. Оформлення документів. Перелік документів, що підлягають затвердженню.

Тема 3. Основа медичної документації середнього медичного працівника в АП стаціонарі та поліклініці.

Документація в стаціонарі та поліклініці. Правила заповнення медичної документації стаціонару та поліклініки; ведення медичної документації стаціонару, які входять до функціональних обов'язків медичної сестри в стаціонарі. Нормативні документи. Накази, якими керується медперсонал при заповненні документації. Посадова інструкція медичної сестри. Оформлення обліково-звітної документації.

Тема 4. Управлінські рішення в охороні здоров'я. Реалізація управлінських рішень і контроль.

Розробка та прийняття управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень. Методи прийняття управлінських рішень. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень. Основні етапи вироблення і прийняття управлінських рішень. Форми управлінських рішень. План реалізації управлінських рішень. Документація, що використовується при реалізації управлінських рішень. Доорганізація і регулювання системи. Форми регулювання діяльності системи. Характеристика ділових нарад. Контроль

реалізації управлінських рішень і діяльності системи. Організація діючої системи контролю керівника. Контроль роботи середніх медичних працівників в ЛПЗ. Документація, що використовується для фіксації результатів контролю.

Тема 5. Управління кадрами. Наукова організація праці в управлінні закладами охорони здоров'я. Традиційні механізми в управлінні персоналом лікарні. Критерії відбору кандидатур на вакантні посади.

Наукова організація праці в управлінні закладами охорони здоров'я. Традиційні механізми в управлінні персоналом лікарні. Критерії відбору кандидатур на вакантні посади. План організації робочого місця. Основні розділи роботи менеджера в охороні здоров'я. Функціональні обов'язки старшої медичної сестри. Посадова інструкція. Принципи планування щоденної роботи медичної сестри в стаціонарі і в поліклініці.

Підвищення кваліфікації середнього медичного персоналу за місцем роботи. Графіки роботи медичних сестер. Організація роботи за сумісництвом. Організація роботи в нічний час і у вихідні дні.

Тема 6. Управління конфліктами і стресами. Психологія взаємостосунків в медичних колективах.

Типи, причини і моделі конфлікту. Функції конфліктів та підходи до їх вирішення. Особливості управління стресами в організації. Сутність та різновиди конфліктів. Причини конфліктів: обмеженість ресурсів, взаємозалежність завдань, відмінності мети, відмінності цінностей і уявлень, відмінності у манері поведінки і життєвому досвіді, недоліки комунікацій. Типи темпераменту та характеру людини. Способи розв'язання конфліктних ситуацій.

Тема 7. Суть стресу. Стресові ситуації та управління ними.

Поняття і природа стресу. Причини стресів. Необхідність нейтралізації стресів. Стреси як об'єкт управління. Конфліктна ситуація. Фізіологічні ознаки стресу. Попередження стресів у працівників.

Тема 8. Ліцензування та акредитація в системі охорони здоров'я.

Поняття «ліцензування» та «акредитація». Основні стандарти та вимоги. Етапи акредитації.

Тема 9. Основні напрямки реформування охорони здоров'я в умовах переходу до страхової медицини.

Завдання та обов'язки, покладені на Національну службу здоров'я України (НСЗУ). Основні напрями удосконалення організації охорони здоров'я в Україні. Автономізація постачальників медичної допомоги. Приведення мережі закладів охорони здоров'я у відповідність з реальними потребами населення у медичних послугах. Інтеграція приватного сектору до системи охорони здоров'я. Реорганізація мережі вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги в межах госпітальних округів згідно з розробленими перспективними планами. Запровадження принципу «гроші ходять за пацієнтом». Запровадження системи e-Health.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Усього	У тому числі			
Лекції		Практичні	Самостійна робота		
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Загальні основи менеджменту в охороні здоров'я.					
<i>Тема 1.</i> Загальні основи менеджменту. Менеджмент – як наука та предмет викладання. Поняття «менеджмент» та «менеджер».	4	2	2		
<i>Тема 2.</i> Роль менеджменту та менеджерів в організації охорони здоров'я. Історія розвитку менеджменту.	4	2	2		
<i>Тема 3.</i> Менеджмент та управління в охороні здоров'я. Менеджмент як складова управління охороною здоров'я.	2		2		
<i>Тема 4.</i> Етичні принципи управлінської діяльності.	4			4	
<i>Тема 5.</i> Організація як об'єкт менеджменту. Організації в суспільстві. Характеристика та структура процесу організації. Види організацій.	4	2	2		
<i>Тема 6.</i> Ефективність медичної діяльності	4			4	
<i>Тема 7.</i> Функції менеджменту в діяльності менеджера. Функція менеджменту планування.	2		2		
<i>Тема 8.</i> Принципи та методи планування діяльності середнього медичного працівника в ЛПЗ.	4			4	
<i>Тема 9.</i> Теорія систем. Застосування системної методології в управлінні охороною здоров'я.	4			4	
<i>Тема 10.</i> Структура управління в охороні здоров'я. Характеристика «процесу управління». Групи управлінських операцій. Технолого-функціональні фази процесу управління.	4	2	2		
<i>Тема 11.</i> Організація управлінської праці. Особливості управлінської праці. Нормування управлінської праці.	4	2	2		
<i>Тема 12.</i> Технологія і техніка безпеки праці.	4			4	
Разом за змістовим модулем 1	44	10	14	20	
Змістовий модуль 2. Інформація в менеджменті					
<i>Тема 1.</i> Інформаційне забезпечення управління. Основні джерела інформації для управління охороною здоров'я: первинно-облікова медична	4	2	2		

документація; обліково-статистична медична документація; звітна медична документація. Види інформації.				
<i>Тема 2.</i> Складання службових документів: інструкції по користуванню апаратурою.	4		4	
<i>Тема 3.</i> Основа медичної документації середнього медичного працівника в АП стаціонарі та поліклініці.	4		4	
<i>Тема 4.</i> Функції управління. Управлінські рішення в охороні здоров'я. Реалізація управлінських рішень і контроль.	4	2	2	
<i>Тема 5.</i> Управління кадрами. Наукова організація праці в управлінні закладами охорони здоров'я. Традиційні механізми в управлінні персоналом лікарні. Критерії відбору кандидатур на вакантні посади.	2		2	
<i>Тема 6.</i> Управління конфліктами і стресами. Психологія взаєностосунків в медичних колективах.	4	2	2	
<i>Тема 7.</i> Суть стресу. Стресові ситуації та управління ними.	2		2	
<i>Тема 8.</i> Ліцензування та акредитація в системі охорони здоров'я. Залік.	4	2	2	
<i>Тема 9.</i> Основні напрямки реформування охорони здоров'я в умовах переходу до страхової медицини.	4		4	
<i>Тема 10.</i> Управління персоналом.	4		4	
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	36	8	12	16
Індивідуальна робота (за наявності)	8		8	
Проведення підсумкового модульного контролю	2		2	
Усього годин	90	18	28	44

Теми лекцій

№	Назва теми	К-сть годин
1.	Загальні основи менеджменту. Менеджмент – як наука та предмет викладання.	2
2.	Роль менеджменту та менеджерів в організації охорони здоров'я. Історія розвитку менеджменту.	2
3.	Організація як об'єкт менеджменту. Організації в суспільстві. Характеристика та структура процесу організації. Види організацій.	2
4.	Структура управління в охороні здоров'я.	2
5.	Організація управлінської праці. Особливості управлінської праці.	2

	Нормування управлінської праці.	
6.	Інформаційне забезпечення управління.	2
7.	Функції управління. Управлінські рішення в охороні здоров'я. Реалізація управлінських рішень і контроль.	2
8.	Управління конфліктами і стресами. Психологія взаємостосунків в медичних колективах.	2
9.	Ліцензування та акредитація в системі охорони здоров'я.	2
	Разом	18

Теми практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин
1.	Загальні основи менеджменту. Менеджмент – як наука та предмет викладання. Поняття «менеджмент» та «менеджер».	2
2.	Роль менеджменту та менеджерів в організації охорони здоров'я. Історія розвитку менеджменту.	2
3.	Менеджмент та управління в охороні здоров'я. Менеджмент як складова управління охороною здоров'я.	2
4.	Організація як об'єкт менеджменту. Організації в суспільстві. Характеристика та структура процесу організації. Види організацій.	2
5.	Функції менеджменту в діяльності менеджера. Функція менеджменту планування.	2
6.	Структура управління в охороні здоров'я. Характеристика «процесу управління». Групи управлінських операцій. Технологіко-функціональні фази процесу управління.	2
7.	Організація управлінської праці. Особливості управлінської праці. Нормування управлінської праці.	2
8.	Інформаційне забезпечення управління. Основні джерела інформації для управління охороною здоров'я: первинно-облікова медична документація; обліково-статистична медична документація; звітна медична документація. Види інформації.	2
9.	Функції управління. Управлінські рішення в охороні здоров'я. Реалізація управлінських рішень і контроль.	2
10.	Управління кадрами. Наукова організація праці в управлінні закладами охорони здоров'я. Традиційні механізми в управлінні персоналом лікарні. Критерії відбору кандидатур на вакантні посади.	2
11.	Управління конфліктами і стресами. Психологія взаємостосунків в медичних колективах.	2
12.	Суть стресу. Стресові ситуації та управління ними.	2
13.	Ліцензування та акредитація в системі охорони здоров'я.	2
14.	Підсумковий модульний контроль	2
	Разом	28

Самостійна робота

№	Назва теми	К-сть годин
1.	Етичні принципи управлінської діяльності.	4
2.	Ефективність медичної діяльності	4
4.	Принципи та методи планування діяльності середнього медичного працівника в ЛПЗ.	4
5.	Теорія систем. Застосування системної методології в управлінні охороною здоров'я.	4
6.	Технологія і техніка безпеки праці.	4
7.	Складання службових документів: інструкції по користуванню апаратурою.	4
8.	Основа медичної документації середнього медичного працівника в АП стаціонарі та поліклініці.	4
9.	Основні напрямки реформування охорони здоров'я в умовах переходу до страхової медицини.	4
10	Написання реферату на задану тему.	8
	Разом	44

11. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ (передбачається написання курсової роботи з даної дисципліни)

Індивідуальні завдання (передбачається написання реферату з даної дисципліни).

1. Стандарти якості та модель кінцевих результатів (МКР) в оцінці якості надання медичної допомоги.
2. Основа медичної документації середнього медичного працівника в АП стаціонарі та поліклініці.
3. Основні кількісні та якісні показники роботи лікувально-профілактичних закладів.
4. Вартість надання медичної допомоги в лікувально-профілактичних закладів.
5. Нові організаційні та лікувально-профілактичні технології.
6. Складання службових документів: інструкції по користуванню апаратурою.
7. Суть стресу. Стресові ситуації та управління ними.
8. Етичні принципи управлінської діяльності.
9. Сучасні підходи до управління за програми ВООЗ на XXI століття
10. Технологія і техніка безпеки праці.
11. Ефективність медичної діяльності
12. Основні напрямки реформування охорони здоров'я в умовах переходу до страхової медицини.
13. Автономія медичних закладів – основа переходу до ринкових умов господарювання в здорово охороні
14. Ліцензування та акредитація медичних установ
15. Теорія систем. Застосування системної методології в управлінні охороною здоров'я.

**Примітка. Виконання СРС передбачає підготовку презентації на дану тему з обов'язковим виступом (захистом роботи) на практичному занятті.*

12. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

«МЕНЕДЖМЕНТ ТА ЛІДЕРСТВО»

1. Поняття «менеджмент та менеджер».
2. Відмінності понять «система охорони здоров'я» та «охорона здоров'я».
3. Роль менеджменту та менеджерів в охороні здоров'я.
4. Основні функції менеджменту в галузі охорони здоров'я.
5. Історія розвитку менеджменту.
6. Причини розвитку менеджменту в Україні.
7. Ситуаційна та інтегрована теорії менеджменту.
8. Менеджмент як складова управління охороною здоров'я.
9. Менеджер як управитель в охороні здоров'я, завдання та обов'язки менеджера.
10. Суть системного підходу та системного аналізу в управлінні системами.
11. Класифікація і характеристика систем управління.
12. Структурно-функціональні частини керуючої системи (суб'єкт; суб'єкт управління).
13. Основні функціональні процеси моделі системи.
14. Організація апарату управління з позиції системного підходу.
15. Методи управління:
16. Особливості організаційно-розпорядчих методів управління.
17. Особливості організаційно-стабілізуючих методів управління.
18. Цикл управління.
19. Основні фази управління.
20. Порядок дій при здійсненні процесу управління.
21. Шляхи управління їх характеристика.
22. Основні вимоги до процесу управління.
23. Комплексний підхід щодо удосконалення процесу управління.
24. Особливості управління охороною здоров'я в сучасних умовах.
25. Поняття про «централізоване» та «децентралізоване управління галузями охорони здоров'я.
26. Управління на відхиленнях (псевдоуправління).
27. Стратегія, тактика і стиль управління охороною здоров'я в сучасних умовах.
28. Організація як складова частина менеджменту.
29. Основні характерні риси організації як об'єкту менеджменту.
30. Зовнішнє та внутрішнє оточення організації.
31. Зв'язок «організації», «системи», «управління».
32. Основні принципи ефективності організації.
33. Формальні і неформальні організації.
34. Культура організації.
35. Види організацій за ступенем власності.
36. Види організацій за формою оплати праці.
37. Розподіл праці в організаціях.

38. Значення інформації для управління закладами охорони здоров'я.
39. Види інформації в охороні здоров'я.
40. Джерела інформації в системі охорони здоров'я.
41. Зміст роботи менеджера з інформацією.
42. Фактори, що визначають інформаційну забезпеченість в управлінській практиці.
43. Основні недоліки інформаційного забезпечення .
44. Інформаційно-інтегровані системи. Значимість їх впровадження.
45. Єдина і формаційна база для управління діяльністю лікувально-профілактичних закладів. Їх переваги.
46. Впровадження електронного талону амбулаторного пацієнта і необхідних пакетів документів при існуванні єдиної інформаційної бази.
47. Комплекс функцій менеджменту в діяльності менеджера.
48. Функція менеджменту «мета управління».
49. Функція менеджменту «планування», принципи та методи планування.
50. Класифікація управлінських рішень.
51. Вимоги до управлінських рішень.
52. Визначення основних факторів, що впливають на прийняття управлінських рішень.
53. Методи прийняття управлінських рішень. Метод «мозкової атаки», метод суцільного обговорення та дискусій.
54. Метод голосування «за» і «проти» та метод «ділової гри».
55. Психологічні стадії прийняття управлінських рішень.
56. Основні етапи вироблення та прийняття управлінських рішень.
57. Форми управлінських рішень.
58. Значення плану реалізації управлінських рішень.
59. Складові елементи плану реалізації управлінських рішень.
60. Основні вимоги до складання плану реалізації управлінських рішень.
61. Правила заповнення документу «План реалізації наказу».
62. Форми регулювання діяльності системи.
63. Класифікація ділових нарад.
64. Вимоги до проведення ділових нарад.
65. Значення функції контролю в управлінні.
66. Організація діючої системи контролю керівника.
67. Види контролю.
68. Основні вимоги до процесу контролю.
69. Контроль роботи середніх медичних працівників в ЛПЗ.
70. Документація, що використовується для функції результатів контролю.
71. Історичні аспекти ситуаційного управління.
72. Концепція ситуаційного управління.
73. Службово-посадові групи апарату.
74. Методи та методика прогнозування ситуації в управлінні.
75. Поняття «процес управління».
76. Основні групи управлінських ситуацій.
77. Технологічно-функціональні фази процесу управління.
78. Концептуальна модель системи управління.

79. Основні принципи наукової організації праці в управлінні закладами охорони здоров'я.
80. Традиційні механізми в управлінні персоналом лікарні.
81. Принципи планування кадрів.
82. Фактори, що впливають на планування кадрів.
83. Типи критерій відбору кандидатур на вакантні посади.
84. План організації робочого місця.
85. Основні розділи роботи менеджера в охороні здоров'я.
86. Принципи планування роботи менеджера в охороні здоров'я.
87. Функціональні обов'язки старшої медичної сестри.
88. Посадова інструкція старшої медичної сестри.
89. Планування щоденної роботи медичної сестри в стаціонарі і поліклініці.
90. Роль головного лікаря і старшої медичної сестри в комплектуванні штату і відбору кандидатур на певні посади.
91. Підвищення кваліфікації середнього медичного персоналу за місцем роботи.
92. Ліцензування: зміст, підготовка, організація, проведення.
93. Акредитація: зміст, підготовка, організація, проведення.
94. Визначення вартості та якості послуг в охороні здоров'я.

13. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль засвоєння тем здійснюється на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей, шляхом:

- тестового контролю;
- усного опитування
- захисту курсових робіт (рефератів).

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми, а також під час індивідуальної роботи викладача зі студентом для тих тем, які студент опрацьовує самостійно та вони не входять до структури практичного заняття. Рекомендується застосовувати види об'єктивного (стандартизованого) контролю теоретичної та практичної підготовки студентів. Модульний підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення модуля на останньому практичному занятті. До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні дисципліни набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Форма проведення підсумкового контролю має бути стандартизованою та включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Конкретні форми контролю з дисципліни визначаються в робочій навчальній програмі.

Максимальна кількість балів підсумкового контролю дорівнює 80 балів.

Модульний підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

14. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

При засвоєнні «Менеджмент та лідерство в медсестринстві» студент може отримати за поточний контроль кожної теми від 0 до 8 балів.

Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента (СРС) залежить від її обсягу та складає 0-16 балів. Вони додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні «Менеджменту та лідерства в медсестринстві» становить 200 балів.

Підсумковий модульний контроль зараховується студентам, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та набрали при вивченні модуля не менше 120 балів.

Оцінка за модульний контроль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати при вивченні дисципліни, становить 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 104 балів, за результатами самостійної роботи студента – 16 балів, підсумковий модульний контроль – 80 балів.

Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали, як приклад, таким чином:

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок						Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за Виконання індивідуального завдання		
			"5"	"4"	"3"	"2" "			
ПМК	1(№1-2)	13	8	6,5	5	0	16/12/8	73	

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі. Студент допускається до підсумкового контролю при виконанні умов навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше:

Мінімальна кількість балів за поточну навчальну діяльність, що є допуском до підсумкового модульного контролю	Кількість балів
	Модуль 1
Мінімальна кількість балів, що відповідає оцінці «3» помножена на кількість занять	5 x 13= 65
Мінімальна кількість балів за підсумкове модульне заняття	50
Індивідуальне завдання	8

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальну самостійну роботу, яку студент при бажанні може виконати.

Максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність, яку може набрати студент	Кількість балів
	Модуль 1
Максимальна кількість балів, що відповідає оцінці «5» помножена на кількість занять з додаванням балів за СРС	8 x 13= 104 + 16= 120
Максимальна кількість балів за підсумкове модульне заняття	80
Максимальна кількість балів, яку може набрати студент	200

Оцінювання дисципліни:

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, які виконали всі умови навчальної програми. Кількість балів, яку студент набирає з дисципліни, визначається як сума балів за поточну навчальну діяльність, балів підсумкового контролю з додаванням балів за індивідуальну самостійну роботу.

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь у олімпіаді з дисципліни серед ЗВО України тощо.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

Конвертація кількості балів з дисципліни в оцінки за шкалами ECTS та 4-ри бальною (традиційною):

Кількість балів з дисципліни, яка нарахована студентам, конвертується в 4-ри бальну (традиційну) шкалу таким чином:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 180 до 200	«5»
Від 150 до 169	«4»
Від 149 балів до 120*	«3»
Нижче 120 балів	«2»

15. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна (базова)

1. Борщ В. Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я: навчальний посібник / В. І. Борщ, О. В. Рудінська, Н. Л. Кусик. – Одеса : Олді+, 2022. –

- 264 с. Менеджмент і лідерство в медсестринстві: Підручник для мед. ВНЗ I-IV р.а. Затверджено МОН / За ред. В.Й. Шатила. – К., 2013. – 304 с.
2. Борщ В. І., Рудінська О. В. Формування професійної компетентності менеджера закладу охорони здоров'я. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2019. Т. 18. Вип. 2 (42). С. 96–105.
 3. Менеджмент: Навчальний посібник/ С.І. Михайлов, Т.І. Балановська, О.В. Новак, О.П. Гоголя та ін. / За ред. С.І. Михайлова. – К.: НУБіП України, 2013. – 536 с.
 4. В.Й. Шатило, В.А. Копейчук, С.В. Гордійчук. Менеджмент та лідерство в медсестринстві. «Медицина» 2013, - 304 с. 2. А.А. Мазаракі Основи менеджменту, 2014. – 848 с. 3. А. Юрген Менеджмент, переклад Г. Якубовська, 2019. – 464 с.
 5. Штурмінський В.Г. Основи менеджменту та маркетингу в медицині: навч. Посіб./ В.Г. Штурмовський, Н.Л. Кусик, О.В. Рудінська.- Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020.- 176 с.

Допоміжна

1. Білинська М.М. Управління змінами сфери охорони здоров'я : навч.-метод. Матеріали / М.М.Білинська, Т.П.Авраменко. – К. : НАДУ, 2015. – 80 с.
2. Радиш Я. Ф. Менеджмент в охороні здоров'я. Управління організаціями у сфері охорони здоров'я: конспекти лекцій для слухачів спеціальності 8.15010006 “Державне управління у сфері охорони здоров'я” галузі знань 1501 “Державне управління” / авт. кол. : Я. Ф. Радиш, Н. О. Васюк, Л. А. Мельник. – К. : НАДУ, 2015. – 92 с.
3. Менеджмент в охороні здоров'я: Навчально-методичний посібник / Вороненко Ю.В., Проданчук М.Г., Гойда Н.Г., Латишев Є.Є., Михальчук Н.М., Піщиков В.А.; за заг. ред. академіка НАМН України Ю.В. Вороненка. – К.: Медицина України, 2014. – 334 с.
4. Основи сучасного менеджменту охорони здоров'я: навчальний посібник для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти / за ред. д.м.н Д.Д. Дячука. – К., Інтерсервіс, 2015. – 418 с.
5. Економічний аналіз використання ресурсів у системі охорони здоров'я / За загальною редакцією проф. В.Д.Парія / Навч. посібн. - Житомир: «Полісся», 2015. - 148 с.

16.ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. www.pqm-online.com/assets/files/lib/druker3.pdf – Енциклопедія менеджменту (практичний менеджмент)
2. http://www.cob.sjsu.edu/turner_m/bus_160_syllabus_f09.pdf – Fundamentals of Management and Organizational behavior
3. http://faculty.mercer.edu/jackson_r/Ownership/chap02.pdf – Basic Management Principles

17.УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

доцент закладу вищої освіти Ельвіра ЯСИНСЬКА,
асистент Галина МАРАРАШ.